

teraan, waarheen men verwezen wordt óók met cijfers, welke van de andere niet te onderscheiden zijn.

Typographisch is dit aardige boekje inderdaad een monstrum horrendum!

En toch vind ik het een aardig en heel nuttig boekje, toch heb ik mij er doorgewerkt. Op iedere bladzij van boven naar onder, en van onder naar boven vliegend, en dan weer naar achter, tot ik er bijna duizelig van werd en meermalen niet meer wist waar ik nu eigenlijk „gebleven” was, ben ik er ten slotte toch doorheengekomen. Wat heusch wel als bewijs mag gelden, dat 't geen er in staat belangwekkend is. Nu, dat is het dan ook in hooge mate, voor al wie belangstelt in de nederlandsche taal. De schrijver is blijkbaar een wat opgewonden en zenuwachtig man, die zichzelf ieder oogenblik in de rede valt en zich ontelbare malen herhaalt, maar ik begrijp en deel zijn enthousiasme volkomen. De taaiheid waarmee onze taal zich in Zuid-Afrika heeft weten staande, ja z u i v e r te houden, is hoogst opmerkelijk en de menschen die het deden niets minder dan bewonderenswaardig.

Ook ik had, vóór de lezing van dit boekje — laat ik het maar eerlijk bekennen — niet veel op met het „Transvaals”, het altijd houdend voor een leelijk verbasterde taal en daarbij geloovend aan den invloed van andere talen. Welnu, dit is mij volkomen onjuist gebleken. Het Zuid-Afrikaansche nederlandsch heeft zich natuurlijk — afgezonderd als het immers leefde — geheel zelfstandig moeten ontwikkelen, maar juist als het hollandsche nederlandsch heeft het zich in die ontwikkeling zuiver weten te houden, ja misschien nog wèl zoo zuiver als ons europeesche nederlandsch zelf. Het bezit natuurlijk zijn anglicismen, maar hebben wij die niet (denk aan de sport-taal!) met vele germanismen en gallicismen erbij? In Afrika zijn vele onzuiverheden ontstaan door verkeerde analogie, maar kennen wij die niet, in onze spreektaal vooral? Men denke maar eens na over het volgende voorbeeld:

Ik vond het op bl. 68 in Van Rijn's boekje onder noot (j):

„Nog een staaltje van valse analogie. *Piet ze* (voor *z'n* en *zijn*) *hoed*; *vader ze boek* was algemeen en goed onder de Hollanders, zoals nog in Nederland. En daar er onder blanken en bruinen *veel* meer mannen waren als vrouwen, hoorde men dit *ze* (Amsterdams *se*) veel meer als het vrouwelijk, dat bovendien niet zo'n *vaste* vorm had. (Johanna *haar* doek, Johanna *h'r* doek, *d'r* doek). Geen wonder dus, dat de bruintjes dit *ze* ook maar recht door 't vrouwelijk lieten marcheren, en men dus zei: Ellie *ze* kapje, Johanna *ze* ringen, enz.

Het gevoel voor deze verkeerde vormen werd versterkt, doordat dit *se* verward werd met, gehouden werd voor, het *se* aan bijvoegel nw. Men hoorde immers van *Zondag* en van *Zondagse* kleren; van *Holland* en *hollandse* kaas; van *Paarl* en *paarlse druiven*, enz. Dus *Piet ze graaf* was eigenlijk voor 't gevoel niets anders als *pietse graaf*, en zoo *Sofiese kleren* (voor *Sofie ze kleren*) enz.

En nu de analogie eenmaal op hol was, holde ze verder: *vandaag* en *vandaagse koerant*, of als die er niet was dan *vandaagse eiers*, *van och(t)endse groenten*; *één dagse werk*; *een uurse loop*, enz”.

Een bladzijde van dit boekje moge soms aan een futuristisch schilderij herinneren, soms ook aan een ganzenbord — zóó moet men, bij de lectuur, van boven naar onder springen, en vice versa! — het langzaam te ontcijferen is een solitair-spelletje, dat de moeite wel loont. Intusschen hoeveel gemakkelijker en aangenamer zou de schrijver de lezing van zijn betoog hebben kunnen maken, had hij maar eenvoudig, kalm doorsprekend, zijn voorbeelden gevend in denzelfden toon voort, achter elkander gezegd wat hij had te zeggen. Er was geen enkele reden voor al dat verschil in klemtoon, al dat tusschen- en ondervoegen. Was de heer Van Rijn misschien bang dat zijn boekje er dan niet geleerd genoeg uit zou zien? Nu werd het afschrikkend van leelijkheid. H. R.